

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Aleksander Howat, predsednik rudarske okrožne organizacije v Kansasu, je izjavil na konvenciji rudarjev v Indianapolisu, da rajki odstopi od predsedništva in izstopi iz organizacije kadar da bi se pokoril zahtevam Lewisa in drugih glavnih odbornikov, ki hočejo, da Howat pokliče rudarje, ki so zdaj v stavki, nazaj na delo. Howat je rekel, da bi izdal rudarje in pomagal njihovim nasprotnikom, če bi odpoklical stavko. Ko je bila Farringtonova zadeva končana na konvenciji, je Lewis pričel boj s Howatom, katerega je obtožil, da prekril pogodbo z operatorji in da so stavke rudarjev v Kanaasi nepostavne. Howat je odgovoril, da Lewis nedirektno pomaga baronom premoga, ki so že neštetokrat preiskoval pogodbo in pogazili so jo tudij daj, ko so izvali novo stavko v rovu Dean.

Boj v Zapadni Virginiji. Senatorka Kenyon in Shortridge sta imela sesanek z governorjem Morganom in odborniki 17. okrožja rudarske organizacije, predno sta zaključila preiskavo v Zapadni Virginiji z ozirom na konflikt med rudarji in operatorji. Voditelji rudarske organizacije so povedali senatorjem, da je južno premogovo polje v Zapadni Virginiji zadnja trdnjava operatorjev, ki so nasprotni delavskim unjam, toda rudarji se bodo organizirali tudi tam kar so se povsod drugod in nobena sila jih ne zadrži od tega.

Preobrat v San Franciscu. — "Bank and File Federation," ki je nastala ob času zadnje generalne stavke, je zdaj stalna organizacija z industrijsko formo, ki je napovedala neizprosen boj starim rokodelskim unjam. Organizacija bo imela enake članske karte za vse člane brez ozirna stroka. Nova unija priznava razredni boj kot glavni faktor delavskega položaja in njeni gesla je "zdržen delavski razred."

Pacifika kooperativna liga, ki ima svoje zadružne prodajalne v Bakersfieldu, Maricopu in v drugih mestih Kalifornije, je priskočila na pomoč stavkujočim oljnim delavecem. Voditelji lige so izjavili, da jih veže moralna dolžnost pomagati stavkarjem. Liga bo zalačala stavkarje z blagom na kredit, če bo treba. Liga ima 15.000 članov in dvajset prodajalnic.

Zvezna strokovnih unij v Nemčiji je prejela od delavskih organizacij v New Yorku poldruži milijon mark za delavsko družino, ki so prizadete vsed eksplozije v kemični tovarni v Oppau, kjer je čez tisoč delavev izgubilo življene.

Drobiz

od blizu in dalje.

Radi veriženja z živilj je bil kaznovan trgovec Walter v Hamburgu na 4.790.000 mark denarnih kazni. Lepa kazna, ki bi bila nesmetna tudi v Ameriki in mardi, kateri davki za revnejši sloj bi lahko potem odpadli.

—Na Francoskem so krstili veliko novo bojno ladjo in jo spustili v morje, ki pa se je vsed velike teže ob spuščanju poskodovala.

—Britanci poročajo iz Indije o veliki zmagi na vataškimi četami v južnih delih dežele. Poročilo pravi, da so rebelne čete premačane in angleške čete jih zasledujejo.

—V Londonu je umrl eden največjih finančnikov Anglije, bankir Cassell. Bil je prijatelj kralja Edwarda. Kar je na njem znamenite, je to, da je pričel na Angliško kot navaden revec.

NEPLJETEN DOGOĐEK.

Evanston, Ill. — Veselo so se skupali pari v plesni dvorani North Shore hotels in godba je storila svoje, da plesalec niso prišli in takta. Prišlo je pa čudno gibanje med plesalec. Pari so drug za drugim nehali plesati in hitro proti izhodu.

Kornetist je kihnil, pogledal je v svoj rog, kakor da se je hotel prepričal, če ni kaj tujega v njem. Kihnil je bai, pa tudi golar je obatal v svojim lokom srednji gošti in hotel iz dvorane. Celotno bohansko je bilo preveč in segel je po robu in si zamahnil svoj nos.

in kaj je bilo? Neki poročali je podložil smrdljivko in po dvoranji je tako zadhalo, da je vse bezhalo iz nje.

ALI SO KRISJOVI NASLEDNIKI?

New York, N. J. — Urbain Ledoux je prišel v zadevi brezposelnih delavev z William Manningu škofu episkopalne cerkve. Prostil ga je hotel, da prepusti cerkev sv. Avgustina na Hudsonovi cesti brezposelnim, ki tava jo brez cilja po newyorskih cestah in nimajo prostora, kam naj zvečer položijo svojo trudno glavo. Škof je pustil Ledouxa čakati eno ure, predno mu je dal vedeti, da je preveč zapošljen in da ne more govoriti v njem.

Malo kasneje, ko je Ledoux s skupino brezposelnih delavev zapustil škofovo palato, je škof postal izjavu da bi Ledouxa sprejel, če bi bil še malo počakal.

PROSTOVOLJNO PRIZNANO RAZSODIŠTE JE IZBRANLO ZA ČESTNOŽE LEXIMIČNE UBLJUZ BENECE.

Schenectady, N. Y. — Sest sto motornikov in vodnikov, zapuščenih pri Schenectady Railways kompaniji, je prostovoljno sprejelo razsodišče, ki je zdaj podalo svoje razsodbo. Po tej razsodišči je razsodišče odločilo vseko kiužnico meždo in usluženca, ki so prejeti medzdu za nazaj, ki mu je bila utrgana. Družba je namreč znižala meždo za dvajset odstotkov. Zdaj bo morala to incizo izplačati. Uslužbenici so organizirani.

HARDINGOVA BREZPOSELNOSTNA KONFERENCA.

Washington, D. C. — V pondeljek 26. t. m. je bila tu otvorena konferenca za omajitev brezposelnosti, katero je sklical predsednik Harding in organiziral Hoover. Harding je otvoril konferenco in Hoover je stalin predsednik zborovanja. Navzočih je 71 delegatov, ki predstavljajo vse velike industrije v Ameriki in stare politične stranke. Med temi je deset delegatov — pet je bilo imenovanih pozneje — ki zastopajo delavsko strokovno unijo.

SODNIK JE ODKLONIL KUKLUKSOVKE KOT POBOTNIKE.

Chicago, Ill. — Sodnik Joseph B. David je odklonil kukluksovce kot porotnike v tožbi, katero je naložila vlova zamorec Joseph Stanford, ki je bil ubit v zadnjih plemenskih izgradilih. Vlova toži za pet tisoč delarovje odškodnine.

Sodnik je izjavil, da kuzluksovci niso 100-procentni Amerišani in niso sposobni, da služijo kot porotniki.

Ke je advokat Sanfordove priselj izpravljati porotnike, je pogrešil vmes sodnik. Vprašal je, da ima kateri porotnikov predsednika proti kateri veri ali plemenu. Tresje se odgovoril, da jih nima. Na to je sodnik podal svojo izjavu.

WILSON JE NAPADEL HARDINGOVE POGODEK.

Bivalni predsednik se je privišel in skrivališča in napovedal boj.

Washington, D. C. — Woodrow Wilson, prejšnji predsednik, se je odramil iz svojega dolgega spanja in napovedal boj Hardingovim separatnim mirovnim pogodbam z Nemčijo, Avstrijo in Ogrsko. V sedanju se je izvedelo v pondeljek, da je Wilson konferiral v svojem privatnem stanovanju z nekaterimi demokratičnimi senatorji in jim kaznil, da morajo z vsemi silami voditi boj proti ratificiranju pogodb.

Stvar je prišla na dan tekmo dežete o pogodbah v senatu. Senator John Sharp Williams, Williamsov pristnik, ki je pred kaznimi rekel, da bo glasoval za pogodbu, je neenkran zaobrnal stalico in nazabil, da bo delal in glasoval proti pogodbam, kajti Amerika hode z Hardingovimi pakti "desertirati zavezničke". Republikanci so namah videli, da so demokratični sili glas svojega bosa. Demokratični so sicer preslabi, da bi preprečili ratifikacijo, toda to se jim pridružijo "neumajani" republikani Borahove frakcije, ki naproti pogodbam države z drugega stališča, se lahko zgodi, da bodo pogobe zavlečene za dolgo časa.

Kornetist je kihnil, pogledal je v svoj rog, kakor da se je hotel prepričal, če ni kaj tujega v njem. Kihnil je bai, pa tudi golar je obatal v svojim lokom srednji gošti in hotel iz dvorane. Celotno bohansko je bilo preveč in segel je po robu in si zamahnil svoj nos.

Vranglerjev povabiljni v Prago.

Praga, 27. sept. — (Federated Press.) — "Der Kampf" poroča, da je čehoslovški vnučji minister povabil v Prago 800 bivalcev Vranglerjev, kajti se nahajači v Carigradu. Za vranglerjev je pripravljeno veliko poslopje.

Pet fašistov ubitih v Modeni.

London, 27. sept. — Iz Milana poročajo, da so se spopadli fašisti z kraljevsko gardo v Modeni in pet fašistov je bilo ubitih in 20 ranjenih. Med ranjenimi je tudi poslanec Vicini. Modena je pod kontrolo vojaških čet.

Nemško nacionalistična morilna komisija.

Berlin. — Dokumenti o krvidi umora se vedno bolj množe. Nacionalistični list "Die Welt am Montag" je prinesel ugodni članek z velikim naslovom: "Slavje po umorjenem Erzbergerju" in poročal: "Krajenvi društvi v Rosentalu 'Teodor Körner' in mladinsko društvo 'Bismarck' sta predili veliko slavnost, da početna umor Erzbergerja." V predtekom je predaval profesor Rcs v Narodnem domu pri Sv. Ivanu v Trstu o velikem italijanskem pesniku Danteju, katerega 600 letnico obhajajo letos. Mašni dan po slavnosti je tega genita pa se je dovršilo nizkotno delo, plod fašistovske kulture, katere naš "barbarski" narod ne more razumevati. Kako veliko je pripomogla kultura v dobi kapitalizma in narodnega rovraštva do plemenitosti človeške rume, kažejo gole stene pogorišča kulturnega doma Slovencev, ki so ga v vedenih bojih in mukah dovršili.

Fašisti so v Trstu razdejali revolucionarje Evrope, ki je last češkoslovenskega državljana. Pretepi so tudi več slovenskih govorov in med drugimi ranili dr. Slivnika.

Splošna stavka v Zadru. — Iz Zadra se poroča, da je delavska

to vrsto, toda počiga niso zapalili. Artileristi ni bili nihče.

Tudi Američani so demonstrirali. — V Trstu so se mandili Američani dijaki na svojem izletu v Italijo. Pri svečanem sprejemu jih je nagovoril poslanec Gimuta, na to so se pa podali s fašisti, skupaj kakih 300 mladih ljudi proti tistemu slovenskega lista "Edinstvo". Po deljnjem vpitju so se na veličali demonstrirati in odšli. Še tisti večer pa so se demonstracije pred tiskarno Edinstvo ponovile.

Izročite kulturo. — Pred kratkim je predaval profesor Rcs v Narodnem domu pri Sv. Ivanu v Trstu o velikem italijanskem pesniku Danteju, katerega 600 letnico obhajajo letos. Mašni dan po slavnosti je tega genita pa se je dovršilo nizkotno delo, plod fašistovske kulture, katere naš "barbarski" narod ne more razumevati. Kako veliko je pripomogla kultura v dobi kapitalizma in narodnega rovraštva do plemenitosti človeške rume, kažejo gole stene pogorišča kulturnega doma Slovencev, ki so ga v vedenih bojih in mukah dovršili.

Fašisti so v Trstu razdejali revolucionarje Evrope, ki je last češkoslovenskega državljana. Pretepi so tudi več slovenskih govorov in med drugimi ranili dr. Slivnika.

Splošna stavka v Zadru. — Iz Zadra se poroča, da je delavska

to vrsto, toda počiga niso zapalili. Artileristi ni bili nihče.

Tudi Američani so demonstrirali. — V Trstu so se mandili Američani dijaki na svojem izletu v Italijo. Pri svečanem sprejemu jih je nagovoril poslanec Gimuta, na to so se pa podali s fašisti, skupaj kakih 300 mladih ljudi proti tistemu slovenskega lista "Edinstvo". Po deljnjem vpitju so se na veličali demonstrirati in odšli. Še tisti večer pa so se demonstracije pred tiskarno Edinstvo ponovile.

Izročite kulturo. — Pred kratkim je predaval profesor Rcs v Narodnem domu pri Sv. Ivanu v Trstu o velikem italijanskem pesniku Danteju, katerega 600 letnico obhajajo letos. Mašni dan po slavnosti je tega genita pa se je dovršilo nizkotno delo, plod fašistovske kulture, katere naš "barbarski" narod ne more razumevati. Kako veliko je pripomogla kultura v dobi kapitalizma in narodnega rovraštva do plemenitosti človeške rume, kažejo gole stene pogorišča kulturnega doma Slovencev, ki so ga v vedenih bojih in mukah dovršili.

Tudi Američani so demonstrirali. — V Trstu so se mandili Američani dijaki na svojem izletu v Italijo. Pri svečanem sprejemu jih je nagovoril poslanec Gimuta, na to so se pa podali s fašisti, skupaj kakih 300 mladih ljudi proti tistemu slovenskega lista "Edinstvo". Po deljnjem vpitju so se na veličali demonstrirati in odšli. Še tisti večer pa so se demonstracije pred tiskarno Edinstvo ponovile.

Izročite kulturo. — Pred kratkim je predaval profesor Rcs v Narodnem domu pri Sv. Ivanu v Trstu o velikem italijanskem pesniku Danteju, katerega 600 letnico obhajajo letos. Mašni dan po slavnosti je tega genita pa se je dovršilo nizkotno delo, plod fašistovske kulture, katere naš "barbarski" narod ne more razumevati. Kako veliko je pripomogla kultura v dobi kapitalizma in narodnega rovraštva do plemenitosti človeške rume, kažejo gole stene pogorišča kulturnega doma Slovencev, ki so ga v vedenih bojih in mukah dovršili.

Tudi Američani so demonstrirali. — V Trstu so se mandili Američani dijaki na svojem izletu v Italijo. Pri svečanem sprejemu jih je nagovoril poslanec Gimuta, na to so se pa podali s fašisti, skupaj kakih 300 mladih ljudi proti tistemu slovenskega lista "Edinstvo". Po deljnjem vpitju so se na veličali demonstrirati in odšli. Še tisti večer pa so se demonstracije pred tiskarno Edinstvo ponovile.

Izročite kulturo. — Pred kratkim je predaval profesor Rcs v Narodnem domu pri Sv. Ivanu v Trstu o velikem italijanskem pesniku Danteju, katerega 600 letnico obhajajo letos. Mašni dan po slavnosti je tega genita pa se je dovršilo nizkotno delo, plod fašistovske kulture, katere naš "barbarski" narod ne more razumevati. Kako veliko je pripomogla kultura v dobi kapitalizma in narodnega rovraštva do plemenitosti človeške rume, kažejo gole stene pogorišča kulturnega doma Slovencev, ki so ga v vedenih bojih in mukah dovršili.

Tudi Američani so demonstrirali. — V Trstu so se mandili Američani dijaki na svojem izletu v Italijo. Pri svečanem sprejemu jih je nagovoril poslanec Gimuta, na to so se pa podali s fašisti, skupaj kakih 300 mladih ljudi proti tistemu slovenskega lista "Edinstvo". Po deljnjem vpitju so se na veličali demonstrirati in odšli. Še tisti večer pa so se demonstracije pred tiskarno Edinstvo ponovile.

Izročite kulturo. — Pred kratkim je predaval profesor Rcs v Narodnem domu pri Sv. Ivanu v Trstu o velikem italijanskem pesniku Danteju, katerega 600 letnico obhajajo letos. Mašni dan po slavnosti je tega genita pa se je dovršilo nizkotno delo, plod fašistovske kulture, katere naš "barbarski" narod ne more razumevati. Kako veliko je pripomogla kultura v dobi kapitalizma in narodnega rovraštva do plemenitosti človeške rume, kažejo gole stene pogorišča kulturnega doma Slovencev, ki so ga v vedenih bojih in mukah dovršili.

Tudi Američani so demonstrirali. — V Trstu so se mandili Američani dijaki na svojem izletu v Italijo. Pri svečanem sprejemu jih je nagovoril poslanec Gimuta, na to so se pa podali s fašisti, skupaj kakih 300 mladih ljudi proti tistemu slovenskega lista "Edinstvo". Po deljnjem vpitju so se na veličali demonstrirati in odšli. Še tisti večer pa so se demonstracije pred tiskarno Edinstvo ponovile.

Izročite kulturo. — Pred kratkim je predaval profesor Rcs v Narodnem domu pri Sv. Ivanu v Trstu o velikem italijanskem pesniku Danteju, katerega 600 letnico obhajajo letos. Mašni dan po slavnosti je tega genita pa se je dovršilo nizkotno delo, plod fašistovske kulture, katere naš "barbarski" narod ne more razumevati. Kako veliko je pripomogla kultura v dobi kapitalizma in narodnega rovraštva do plemenitosti človeške rume, kažejo gole stene pogorišča kulturnega doma Slovencev, ki so ga v vedenih bojih in mukah dovršili.

Tudi Američani so demonstrirali. — V Trstu so se mandili Američani dijaki na svojem izletu v Italijo. Pri svečanem sprejemu jih je nagovoril poslanec Gimuta, na to so se pa podali s fašisti, skupaj kakih 300 mladih ljudi proti tistemu slovenskega lista "Edinstvo". Po deljnjem vpitju so se na veličali demonstrirati in odšli. Še tisti večer pa so se demonstracije pred tiskarno Edinstvo ponovile.

Izročite kulturo.

PROSVETA

Združitvena konvencija
S.N.P.J. in S.D.P.Z.

STIRINAJSTA SEJA.
19. septembra 1921 popoldne.

Brat konvenčni predsednik otvoril točno ob 1:30 popoldne in pozorevniko k redu.

Brat tajnik predstavlja imenik gl. odbornikov in delegatov; odatle so:

Brat Lavošček Zavnik, ki je moral odgovariti domov vsej bolnični brat

želi, ki je moral ostati doma vsej

nujnega opravka in brat Teropelj

vsej bolnični v družini.

Brat zapisnik predstavlja zapisnik

sobotne popoldanske seje, ki se sprejme na krit.

Brat Skuk izjavlja da bi moral na

podpisati zapisnik potkove podlanske seje, ker je tisti se je predsednik.

Predlagano je podprtih, da se bolnična podpora izplačuje po tem si-

stemu, kot je tisto določeno.

Protipredlog je podprtih, da se bo

zavarovalo vse članje, ki je sko-

varoval.

Po predlogu je bilo oddanih 40 glasov za protipredlog pa 29 glasov.

Predlagano je podprtih, da brat konvenčni predsednik iznosi tri v od-

bor, ki naj izdele ka letošnjico.

Brat Karlo Kostnik želi, da se ga o-

prosti od nadaljnega današnjega sejta;

Predlagano je podprtih, da se bo

zavarovalo vse članje, ki je sko-

varoval.

Predlagano je podprtih, da se uvede

stiri razrede bolnične podpore.

Protipredlog, da se vpljuje na raz-

redov. — Posredovalni predlog name-

na tri dolare. Sprejet je protipredlog.

Predlagano je podprtih, da se uvede

četrti razred takoj se stvari na

novopristopljene člane in niz:

Prvi: od 40 do 45 leta se smejo zavarovati

za \$500, \$600 in \$6000 posmrtnino in za

\$5000 za \$5000 posmrtnino in za

\$5000 za \$500 posmrtnino in za

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Kopiji se ne vratajo.

Naročnina: Zdajne države (izven Chicago) \$5.00 na leto. \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.50 za tri meseca, in za inozemstvo \$5.00.

Naslov na vse, kar ima stik z lastnikom:

"PROSVETA"

2657-58 So. LaSalle Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenske National Benefit Society.

Owned by the Slovenske National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$5.00 per year.

25-26

Datum v oklepaju n. pr. (Aug. 21-21) poleg vsega iznesa na nadomestni posamezni da vam je s tem doberom potisk narodnina. Poskrivite jo premožno, da so vam ne ustavi list.

GOSPODARSKA KRIZA IN NJENI VZROKI

Okoli šest milijonov delavcev je samo v Ameriki brez dela. Drugi milioni delavcev so brez dela v Evropi, Aziji, Afriki, Avstraliji in v južnoameriških republikah. In zakaj so brez dela? Odpovedal je način kapitalistične proizvodnje!

Farmarji morajo prodajati svoje produkte skoraj zastonj velebizniškim interesom, ki jih spravljajo v skladisca. Cena poljakuemu produktu je pod producijskimi stroški. Farmar ne dobi toliko za svoje produkte, da bi lahko plačal obresti od svojih dolgov. Kje naj torej vzame denar za nakup novega poljskega orodja, strojev, obleke, obuče itd. Pomagati si mora s starim orodjem, staro obleko, da prebije krizo. Posledica tega je, da na miljone delavcev nima dela, ker farmar ne more kupiti industrijskih izdelkov. Kakor hitro je pa delavec brez dela, tudi manj konzumira, ker nič ne zasluži in nima denarja. Tako se gospodarska kriza povečuje, ker je konzum omejen.

Cen za poljske pridelke ne odločajo farmarji in delaveci. V Ameriki imamo gospode tam v Wall Streetu, ki določijo, po kateri ceni bo farmar prodal poljske pridelke in živilo. To so kapitalisti, ki niti ne vedo, kako se orje, seje, žanje, mlati in melje pšenica. Še manj pa vedo, kako se izdelata poljaki ali kateri drugi stroj. Kapitalisti v Wall Streetu so gospodarji čez kredit. Ako oni odrečetejo kredit, tedaj zastane proizvodnja in kadar zastane proizvodnja, se zniža konzum in ko se zniža konzum, je gospodarska kriza takoj.

In če se ozremo na krize v preteklosti, tedaj vidimo, da pri nobeni gospodarski krizi ni bilo vrženih toliko milijonov delavcev na celotno, kot pri sedanjem. V devetdeset letih je bila tudi svetovna gospodarska kriza, a tako velike brezposelne armade delavcev ni bilo, kot je letos.

Zakaj? Stroji so danes spopolnjeni, delo v tovarni je bolj razdeljeno, kapitalisti so zgradili ogromna skladišča, v katerih lahko hranijo toliko živeža, da lahko ves svet z njim založe za dve ali pa še več let. Proizvodnje torej ne primanjkujejo, ampak konzum se je skrčil. In čim bolj se stroji spopoljujejo, kolikor bolj je delo razdeljeno v interesu pomnožene proizvodnje in kolikor večja skladišča se bodo gradila, kot shrambe za poljski pridelek, toliko večja bo armada brezposelnih delavcev ob času vsake gospodarske krize v bodočnosti.

Povečati je treba konzum. Ali kako? V današnji človeški družbi je uveljavljen kapitalistični način proizvodnje in po tem načinu se ne producira za ljudske potrebe ali konzum, ampak se producira zaradi profita. Sedanji način proizvodnje se pa ne more spremeniti čez noč, a konzum moramo povečati, če nočemo, da gospodarske krize ne prihajajo bolj pogosto in so čimdalje bolj učinkovite. Kako naj to izvršimo? Znižati je treba delovni čas in povisiti delavske mezze. To se pa lahko zgodi le na račun znižanega profita, ki ga jemljejo finančni in drugi bizniški privatni interesi. Ti privatni bizniški interesi pa nočemo odstopiti od svojega profita. Vas lepo prigovaranje ne izda nič in pripravljeni so na odpor proti vsakemu znižanju profita.

Da se zniža profit privatnih bizniških interesov, se morajo delavci organizirati strokovno. Če delavci izvojujejo s pomočjo svoje organizacije znižanje delavnika, je nastavljenih več delavcev, kar poviša konzum. Ako delavci izvojujejo povisjanje mezze, se zopet poviša konzum, ker imajo delavci več denarja na razpolago za svoje potrebe. Ako delavci prisilijo podjetnike, da napravijo v svojih tovarnah varstvene in sanitarni naprave, se zopet pomnoži konzum teh produktov. Tako vidimo in se prepičamo, da delavska strokovna organizacija služi kulturni, ker dela za splošno dobro v mejah sedanja človeške družbe, da delavci ne omagajo v boju za svojim končnim ciljem — podružljivjem vse produktivnih in razdelivih sredstev.

Delavska strokovna organizacija je danes tako potrebna kot oko, da človek vidi. Če bi ne bilo delavske strokovne organizacije, bi privatni bizniški interesi še bolj pritisknili delavstvo k tlu, sploh bi ravnali tako z njim kot gospodarji s svojimi sužnji v dobi telesne sužnosti.

Brezplačna vzgoja v Združenih državah.

Kratek pregled.

New York City, N. J. — Izjavajez. inf. urada. V svetu boljšega razumevanja ameriškega sloškega sistema, bo zanimalo primerjati s starodavnim sistemom v Evropi. V to svetu vzemimo za vzorec sloški sistem, ki je bil v veljavi v prejšnji Avstriji in na katerem sloški vzgoja tudi v novih takozvanih slednjih državah, n. pr. v Jugoslaviji, in ki je več ali manj sličen vzgojevalnemu sistemu v vsej kontinentalni Evropi.

Vobče se evropski vzgojevalni sistem deli v tri dele: ljudske šole, srednje šole in vsečilišča.

Ljudska šola je normalna, elementarna šola in se daje približno priravnati ameriški "Elementary school." V starem kraju, oni, ki hčete nadaljevati svoje študije na srednji šoli (gimnaziji ali realki), storijo to pravilno po delitvi razredu ljudske šole in v povprečni starosti desetih let. Oni, ki ne misijo pohajati v srednjo šolo, so po zakonu primorani ostati v ljudski šoli do poznejše starosti. Mnogo večjih mest v starem kraju ima takozvane "majhneške šole", ki so prav za prav neke vrste višjih ljudske šole preko četrtega razreda. Glavne srednje šole so znamenje in realke. Gimnazija je priznanaščna šola za vsečilišča in daje podlago za splošno izobrazbo. Klasični jekiki (latinski in deloma starogrški) zavzemajo znaten del učnega programa. Gimnazija obstaja iz semih razredov; prvi štirje tvorijo višjo gimnazijo in ostali višjo gimnazijo. Po osmem razredu srednje šole polaga takozvani srednsti izpit, ki ga vpravljajo do vstopa v vsečilišče (univerzo). Po dokončani višji gimnaziji more dijaki prestopiti v kako specijalno poklicano šolo, kot so obrtni, trgovske, mornarske, vojaške šole ali akademije. Isto velja več ali manj o sedmorazredni realki, ki je priznanaščna srednja šola sa višjo tehnično naobrazbo in ki se razlikuje od gimnazije v tem, da polaga večjo važnost na praktično znanje in moderne jasne mesto klasičnih jekikov. Realna gimnazija je neka kombinacija med gimnazijo in realko. Po dovršeni srednji šoli oni, ki ne nadaljevati svoje študije na vsečilišču, vstopa v državno službo za višjo uradniško kariero ali pa v trgovino.

Kakor smo že omenili, raznovrstne druge srednje šole so nasti stopnji z gimnazijo, kakor trgovske akademije, obrtni šoli, nautične šole, šolski liceji, pošljedelske šole, itd. Ako pripravljamo evropsko ljudstvo in srednjo šolo s alicimi ameriškimi zavodi, najdemo načelno razliko v vzgojnem sistemu v Ameriki je res vzgojni sistem tako vresen, da mora učenec preiti iz najnižjih razredov ljudske šole do najvišjih razredov vsečilišča brez nikakr posebne priprave. To je, ameriški sistem sloni na načelu, da je vsaka šola že sama na sebi pripravna za višjo šolo. To načelo ni nujno isto kot v Evropi, kjer se vsaka šola smatra kot neka enota za sebe. V starem kraju je tudi razlika v socialnem življenju med absolventi ljudskih, srednjih in višjih šol, ki je izrazita. V Ameriki ima vsakdo brez razlike na njegova gmotna sredstva in socialno stopnjo — priliko, da se pribori do najvišje naobrazbe.

Ameriško ljudska šola mora vsekod počasiti med 6. in 14. letom, torej približno ravnotako kakor v starem kraju, da se v starem kraju oni, ki hčete vstopiti v srednjo šolo, odcepita od ljudske šole povprečno v desetem letu starosti, mora v Ameriki vsekod počasiti v ljudsko šolo do 14. leta in se le potem oni, ki hčete, prehajajo v srednjo šolo ali High school.

High school je ameriška srednja šola. Prevod besede "High school" bi "višja šola". (Hochschule) bi le malo pojme, kajti ta izraz se pri nas rabi za vsečilišča. Značaj ameriške — high school se menja po raznih državah, vendar je načelno to več ali manj povsed slične. Iste nudijo širokovrste polje za uplošne in specijalno naobrazbo. Razen trednih javnih "high schools" sledi privatno upravo.

Reorganizacija poštnih hranilnic.

Lloyd George in Briand ne pojeda na razorozitveno konferenco v Washington, ker se ne izplača. Konferenca bo brezuspešna tudi brez njiju.

Ku kluksi klan je naredil veliko napako, ker je vrgel boljevičke, katoličanske in žide v en kos. Ako bi bil Klan posvetil svoje "cesarsko čarovanje" samo boljevičkom, bi bilo zdaj manj krika in več \$400 za "kligle". In katolički "vitez" bi bili dobri zavezniki "cesarskih kraljev!" — Koncem konca pa je Ku Klux uprizoril precej zabave v teh krutih časih umorov, sušic, točč in političnih sioperij.

Gazimir: Fašisti v Italiji napadajo socialiste.

Kazimir: Bravo, to se mi dopade!

Gazimir: Fašisti v Italiji napadajo katoličane.

Kazimir: A, e, i, o, u...

Pater bi zdržil katoličke jednote v "One Big Union" pod pojemom, da njega potem izvolijo vrhovnim spovednikom, vrhovnim censorjem, vrhovnim zdravnikom za Marijine device in vrhovnim močnjarkom.

Jaz pa poznam nekega slovenskega župnika, ki bi bil absolutno proti temu. Zato ne bo še združitve.

Komik Arbuckle se je čez noč prelepljal v tragik. In tragik Arbuckle ne bo nikdar več komik.

Taka so pota človeške neumnosti.

Kak križ je dandas s kralješko žaro! Aleksander je še vedno bolan v Parizu. V nekem počitku iz Ljubljane namigujejo, da so slovenski liberalci tudi že zboleli od samih skrbiv.

V neki katolički cerkvi v Montrealu (Kanada) je bila izdana zapoved, da ženske ne smijo več zahajati v cerkev s kratkimi rokavi, globoko izrezanimi bluzami in prezornimi krilih.

Arthur Brisbane, ki včasih po kakšno posmetne, je zapisal komentari k tej zapovedi:

"Kako so pravzaprav običeni angelji v nebesih? Kakini kostumi so prikrojeni za večnost? Ker v nebesih ni življe ne krojača, mora biti tam nekaj stalnega. Slikarji nam navadno kažejo angleje z dolgimi peruti in v belih, ohlapnih oblačilih, ki so podobna nočnim srajcam. Kako slikarji vedo, da se angelji nosijo tako?

Obleka te vrste ne more biti do stojna, kajti angleji bi kazali na ga telesa, ako bi slučajno leteli s hrbitom nazaj! Vsakokar so nebeška telesa pokrita s perjem, ki nikoli ne odpada. Ali imamo kaj dokazov?" — Iz tega se rodil drugo vprašanje, na katerega se ni bilo pravega odgovora: Kaj je dostojnost v obliki?"

Marsikater član delavske organizacije misli, da je s placanjem mesčnega prispevka izvršil vse svoje dolnosti. To je slaba misel.

Marylandski govor je reklo, da je "javna dražba" brezposelnih delavcev, katero je uprizoril Urban Ledoux v Bostonu, sramota za Ameriko in zato bi moral biti taka "komedijska" prepovedana.

Sramota, da! Biti brez dela mesece in meseci, trempati od tovarne do tovarne, od mesta do mesta, spati na klopi v javnih parkih, beračiti za jed in stradati — je pa ponos in slava!

Zapadna Virginija je že od nekdaj dobra demokratična država!

K. T. E.

DEMONSTRACIJA ZA RAZOREZITVE.

New York, N. J. — Po instrukcijah, ki jih je izdal Samuel Gompers, predsednik Ameriške delavske federacije, bo Centralni obrti in delavski svet priredil veliko demonstracijo dne 11. novembra za razborozitev. To je dan, na katerega je bilo sklenjeno pre mirje.

Forma demonstracije še ni določena.

Gompers pravi v svojem pozivu, da naj razorozitvena konferenca izve, da je ameriško ljudstvo za razorozitev.

DOPISI.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

Rasputin, njegovo delovanje in njegov konec.

Neki nemški list prinaša druge iz dnevnika nuklega Rusu nemškega pokolenja, ki je skozi celo vojno prebil v Rusiji do konca leta 1918. Sledče vesti od Rasputina ljubljene eme, kateri je imel velikanski vpliv na carstveno politiko izgledajo, kakor trasična medija, ki pa bodo najbrže najresnejše, kar je bilo do sedaj objavljenih. Opazovalec pravi:

Celo poletje leta 1916, sem bil pri domobranskem polku na Finškem in imel pristaniščem mestu na obrežju Bottenskega zaliha, kjer je naš polk nadomestoval na fronto odsile polke in opravljal garnizijsko službo. Neposredna bližina glav. mesta mi je omogočala, da sem vsaka dva ali tri meseca lahko obiskal Petrograd in vsele zanimanja tudi do bil velik vpogled v življenje takrat vladajočih krovov in zvez del tajnosti o potetju v vladajočih krogih, dasiravno jih je ljudstvo samo skrivaj sepetalo med seboj.

Ze v drugi polovici leta 1916 je bila zelo velika napetost med ljudstvom. Vse se je oziralo na carja in njegovo obližje, kar se je slišalo in vidoval, na čemur so se ljudje zgrajali se je nanašalo vse na najtemnejši pesimizem. — Car in carja oba sta bila pod nekakim vplivom obče znanega Rasputina. Seveda je takto govorjeno priskočilo tudi na usesa carja, kar je bilo z vikom naznanjen, da je velezdaja.

V takem brezupnem položaju je sklenila malta pešice ljudi, da se posluži nasilnega sredstva in umori Rasputina. Na čelu te posoice je bil veliki vojvoda Dimitrij, carjev uječ in mladi knez Jusupov, soprog kraljeve nečakij.

V zadnjih dneh decembra je bil Rasputin povabilen nekega vedera v palačo Jusupova in dasiravno je vedel za temna namevanja, se je gost prikazal. Med drugimi sladkarji, je bilo tudi neko pecivo, nadewano z belim in rožnatim sladkorjem, ki je vsebovalo precejšnjo množino arzenika, ravnatak je bilo zastripljeno tudi madeiranško vino, ki je bilo po različnih kosarcih z in brez strupa. Med pet ali šestimi navzočimi je bilo tudi neki zunni petrogradski zdravnik.

Rasputin početkom ni bil razpoložen, toda počasi je postal zgovorjan in z velikim vltikom jedel zastripljeno jedila in popival, toda nikakega znaka zastripljenja ni bilo videti. Navzoči so bili presečeni si niso vedeli pomoči, ker vedeli so, da za navadnega človeka je zadostovalo samo ena porcija takega arzenika in v par minutah bi moral nastopiti smrt. Kaj bi storili? Tedaj je potegnil eden navzočih samškres in oddal strele na Rasputina, kateri se je zgrudil mrtv, tedaj je vstrelil dvakrat na nekega v sobi se nahajajočega psa, da si s tem napravi varen corpus delicti. Kmalu se je zvedelo o strelki in prikel je na strazi stojec čuvaj, katemu je bil pokazan vstrelični pes. Povedali so mu, da je pes stekel in je bil tako potreben, da se ga je vstrelilo, da bi nadalje ne grizel. Z naslohom na ustnih se je zadovoljil policist in odšel, kakor da se ni niti pripletel.

Morand je zopet enkrat razdelal svojo duhovitost. Povedal je nešteto vosečih in duhovitih dovitipov, ne da bi se hkrat nasmejal.

"Vrag naj me vendar vzame, njen Morand," je dejal Maurice. "Vi niste samo učenjak, temveč tudi modrijan."

"Oh, mnogo sem videl in počeno mnogo čital," je odvrnil Morand, "in potem — tudi jaz sem moram nekoliko pravljati na udobno in zabavno življenje, ki je hočem živeti, ko dosežem svojo srce." Čas je, občan Maurice, res je.

"Ha!" je pripomnil Maurice, "Vi govorite kakor starec; koliko ste star?"

"Osemnajdeset let mi je," je dejal. "Da, tako se godi učenjak, kakor pravite Vi, on sploh ne doseže starosti."

Genevieve se je jela smejeti, Maurice ji je pomagal; Morand se je zadovoljil s tem, da se je nalahko smehtjal.

"Vi ste torej mnogo potovani," je vprašal Maurice držec Genevieve noga, ki se je skušala osvoboditi, trde med svojima.

"Del svoje mladosti sem preživel v inozemstvu," je odgovoril Morand.

"Mnogo ste videli, oprosile hotel sem reči mnogo opazoval: mož, kot ste Vi, ne gleda samo temveč tudi opazuje."

"Da, res, mnogo sem videl," je odvrnil Morand, "skoraj bi reklo, da sem vse videl."

"Vse občan, to je preveč," je odvrnil Maurice sreča se, "maršakaj bi se še dobilo, česar niste videli!"

Albanci odbili Jugoslovane.

Rim, 26. sept. — Tukaj poroča, da so albančki čete v protinoru pognale Srbe nazaj in reskuprale Aras ob reki Drin. Albanija je pozvala nadaljnje vojaške letnike pod orodje. Albanska vlada v Tirani pričakuje, da bo ententa intervensira.

Narod se je začel spogledovati nad odmočaji, ki so vladali med Rasputinom in med carški družino pa med carico. Ne morem se nanašati na govorjenje v tej deželi, toda splošno se je govorilo in sepetalo ne samo po dvoranah, temveč na cestah, v delavnkah, knjinjah, vojašnicah in povsod. Dajstvo je, da je bil temni vpliv Rasputina na vladajočo dvojico nevzbuzen, on je imel pravico oddikovati vladarje uslužbenec in jih odstavljati in da so bile zadnje armade po njegovem odredu poslane na bojišče. V tako okolnostih je lahko umtivjo, da je bila atmosfera v jeseni leta 1916 že nezmoanjiva. Onim ki so hoteli preprati vladarja o kritičnem pojavu, kako se zgraža ljudstvo nad razmerami v vladarski hiši se je ti posrečilo.

Novembra 1916 se je že dokaj javno govorilo po petrogradskih saloni in možnosti male revolucije, ki naj bi povzročila, da bi se carico izgnalo v kak samostan ali pa, ako bi se hotel car sam, da bi se oklical njegovega sina za carja in strica Michaela, brata carjevega za regenta. Na vsak način, naj bi se takoj odstranilo Rasputina. Seveda je takto govorjeno priskočilo tudi na usesa carja, kar je bilo z vikom naznanjen, da je velezdaja.

V takem brezupnem položaju je sklenila malta pešice ljudi, da se posluži nasilnega sredstva in umori Rasputina. Na čelu te posoice je bil veliki vojvoda Dimitrij, carjev uječ in mladi knez Jusupov, soprog kraljeve nečakij.

V zadnjih dneh decembra je bil Rasputin povabilen nekega vedera v palačo Jusupova in dasiravno je vedel za temna namevanja, se je gost prikazal. Med drugimi sladkarji, je bilo tudi neko pecivo, nadewano z belim in rožnatim sladkorjem, ki je vsebovalo precejšnjo množino arzenika, ravnatak je bilo zastripljeno tudi madeiranško vino, ki je bilo po različnih kosarcih z in brez strupa. Med pet ali šestimi navzočimi je bilo tudi neki zunni petrogradski zdravnik.

Rasputin početkom ni bil razpoložen, toda počasi je postal zgovorjan in z velikim vltikom jedel zastripljeno jedila in popival, toda nikakega znaka zastripljenja ni bilo videti. Navzoči so bili presečeni si niso vedeli pomoči, ker vedeli so, da za navadnega človeka je zadostovalo samo ena porcija takega arzenika in v par minutah bi moral nastopiti smrt. Kaj bi storili? Tedaj je potegnil eden navzočih samškres in oddal strele na nekega v sobi se nahajajočega psa, da si s tem napravi varen corpus delicti. Kmalu se je zvedelo o strelki in prikel je na strazi stojec čuvaj, katemu je bil pokazan vstrelični pes. Povedali so mu, da je pes stekel in je bil tako potreben, da se ga je vstrelilo, da bi ne grizel. Z naslohom na ustnih se je zadovoljil policist in odšel, kakor da se ni niti pripletel.

Morand je zopet enkrat razdelal svojo duhovitost. Povedal je nešteto vosečih in duhovitih dovitipov, ne da bi se hkrat nasmejal.

"Vrag naj me vendar vzame, njen Morand," je dejal Maurice. "Vi niste samo učenjak, temveč tudi modrijan."

"Oh, mnogo sem videl in počeno mnogo čital," je odvrnil Morand, "in potem — tudi jaz sem moram nekoliko pravljati na udobno in zabavno življenje, ki je hočem živeti, ko dosežem svojo srce." Čas je, občan Maurice, res je.

"Ha!" je pripomnil Maurice, "Vi govorite kakor starec; koliko ste star?"

"Osemnajdeset let mi je," je dejal. "Da, tako se godi učenjak, kakor pravite Vi, on sploh ne doseže starosti."

Genevieve se je jela smejeti, Maurice ji je pomagal; Morand se je zadovoljil s tem, da se je nalahko smehtjal.

"Vi ste torej mnogo potovani," je vprašal Maurice držec Genevieve noga, ki se je skušala osvoboditi, trde med svojima.

"Del svoje mladosti sem preživel v inozemstvu," je odgovoril Morand.

"Mnogo ste videli, oprosile hotel sem reči mnogo opazoval: mož, kot ste Vi, ne gleda samo temveč tudi opazuje."

"Da, res, mnogo sem videl," je odvrnil Morand, "skoraj bi reklo, da sem vse videl."

"Vse občan, to je preveč," je odvrnil Maurice sreča se, "maršakaj bi se še dobilo, česar niste videli!"

Albanci odbili Jugoslovane.

Rim, 26. sept. — Tukaj poroča, da so albančki čete v protinoru pognale Srbe nazaj in reskuprale Aras ob reki Drin. Albanija je pozvala nadaljnje vojaške letnike pod orodje. Albanska vlada v Tirani pričakuje, da bo ententa intervensira.

Vitez iz rdeče hiše.

LE CHEVALIER DE MAISON ROUGE.

ROMAN IZ ČASOV FRANCO-SKE REVOLUCIJE.

Spisal Aleksander Dumas star.

Pričeval Ferdo Perholec.

(Daleje.)

"Ali ni ona, ki jo kdo ljubi, vedno kronska stvarjava?" je pripomnil Genevieve sreča.

"No," je dejal Maurice, "ako me ne ljubite, Genevieve."

Minda žena je s strahom pričakovala konca stavka.

"Ako me Vi ne ljubite," je načrteval Maurice, "mi vam lahko prizete, da ne boste nikoli ljubili drugega."

"Oh, kar se tegata tiso Maurice, Vam prisegam iz vsega sreca," je vskliknil Genevieve navdušeno, ker ji je Maurice sam ponudil poravnava z njeno vestjo.

Maurice je z strahu sklenila proti nekemu.

"Ah, da, kraljica," je dejal Morand, "prav imate, to mora biti zelo briškega."

"V resnici zelo briško," je rekel Maurice, "porok sem Vam za to, da imam priliko videti in skočiti vsakega meseca."

"Kronska glavo?" je vprašala Genevieve.

"Ali vam glavo, ki je že nosila takšek tovor, ki se imenuje kronska?" je odgovoril Maurice.

"Jaz? nikoli," je odvrnila Genevieve.

"To je res čudne! In ker Marija Antoinetta v kratkem nato stopi svojo poslednjo pot, ne bo več dolgo prilike!"

"Ah," je dejala Genevieve, "kdo je umoril?" je pripomnil Maurice. "Vida nemarost, kaj? Lahko nageljčki?"

"Ne moja nemarost, imveč Vi, ker ste tako dolgo izostali, ljubi prijatelj."

"Saj se potrebovali malo, Genevieve; malo voda in piščase drugoga; vsele mojega izstajanja ste imeli dovolj časa za to."

"Ah," je dejala Genevieve, "ko bi se pustile evelice zavilati s solzami, potem bi ti ubogi nageljčki, kakor jih imenujete, ne bili umrli."

Maurice je je objel s svojimi rokami, jo nagle privil-k se in, ne da bi se utegnila braniti, pritiskal svoje ustnice na njeno pol srečajoče se, pol hrepencče skoči, ki je opazovalo ovesne nageljčke.

Genevieve si je očitala sama sebi, da je preveč potrebljiva.

Dixmer se je vrnil pozno, in končno je bil Morand, Genevieve in Maurice, ki so na vrtu kramljali o botaniki.

XX.

Ovetličarka.

Slednji je napočil veliki dan, ko je imel opravljati stražo Maurice. Bilo je v začetku junija. Nebo je bilo temnomodro, njega obzorje se je ostro odražalo od mornobe barve novozgrajenih bil.

Ob devetih je imel Maurice načrtoči službo v Tempelu skupno s tovaršem Merceveauxom in Agrelko. Ob osmih je v noč občinskega uradnika, okrenut s trobojno serpo, ki se je krasno prilagala njegovemu vitkemu, a kaj kaj temu krepkemu statusu, pričel k Genevieve in zel medpotom odkritusno obdrovanje patriotov, ki so ga srečevali.

Genevieve je bila že obledena; nato si je priprsto oblikovala iz mimočina, neke vrste plasti iz takškega taffeta in male avbo, obrazeno s trobojnim trakom.

Morand je nosil svojo vsakdanjo obliko, pol močansko, pol rokodelsko, brezivomno radično, ker se je bat, da bi ga osmurnil.

"Torej ne pojdem," je dejala Genevieve.

"Cujte Morand," je dejala Genevieve, "spremite me."

"To je zgubljen dan, ki je bolj zategne onega, ko opustim svoje trgovske posle..." je rekel Morand.

"Torej ne pojdem," je dejala Genevieve.

"In zakaj ne" je vprašal Morand.

"E, moj Bog! to je popolnoma onostavno. Hčernati ne morem na to, da me spremi Dixmer, in tako predvrača kar cele oddelitev topnjarjev, grenadierjev in lovcev po nekem uradniku, ki je kaj tri ali štiri leta starejši od mene."

Ako smatraste mojo navzočnost za neobhodno potrebno, občinstvo je takoj počaknilo srečo, ki je vodila do vsega sreča.

"Naj bo!" je odvrnil Morand.

"Prosil bi Vas še za nečesa," je nadaljeval Maurice, "za strogo molčenje. Obisk v Tempelu je zavilil nekaj koščkov kranča, ki jih je nagle pogotovil.

"In sedaj," je dejal, "sedaj sem pripravljen, občen Maurice, in vse le počakam srečo."

Maurice je prijet Genevieto pod pazduško rekoč: "Pridiva."

Bil je tako srečen, da mu je sreča prekipovala srečo. Ko bi nekaj imel obzirno da samega sebi, bi bil kar začkal od radosti. V resnici, česa naj bi se srečal, je sijalo božje solnce. Genevieve roka je držela pod njegovo, javni glasniki so iz vsega grla naznajali triumf jake.

"Vraga!" je vskliknil Maurice.

"To, to, o čemer nam tu pravljate, vodite občen Maurice, moramo dobro prevdariti. Na tak, neprijeten način bi se hotel opustiti svoje trgovine."

"Torej stvar je dogovorjena," je dejala Genevieve. Po teh letih je sledil. Tudi Morand je hotel skočiti.

"Prvo," je odvrnil Morand,

z resnim glasom, "je Bog, kaj so ga na Francoskem odstavili. So

Kapitalizem kot moč, sovražna kulturi.

Očividni ni nikdo tako jasno pokazal v zgodovini ciljev kapitalizma kakor ravno socializem. Če gledamo na sedanje odprtjanje moči in naraščanje "državnega imetja" kakor je nikdar prej, moramo spoznati, da je to resnično. Čitalec vidi v tem neizmenjena dela, ki se vrše po tovarnah z masinirijo, v vodi in električnih delavninah, v javnih in privatnih poslopijih, rezervarjih za vodo, svetlobo, umetnih zbirkah, bibliotekah itd. S tem je dana možnost, da se duševna kultura se bolj izpolnila in razširi, bogate zakladne dvorane umetnosti otvori vsem, da se da možnost življenja tudi drugemu, da si priznajo lahko obširnejšo izobrazbo, da ne gledam samo na bori življenski obstanek. Tega vsega nam ne prinaša kapitalizem, temveč samo množič potrebo za bori obstanek. "Možnosti za pravo in duševno življenje nam on ne more podati. Veliki del naroda ne posredno ali posredno vodi edini boj z mnogimi skrbmi za obstaneke. Od negotovosti svoje eksistence pa niso vztemirjeni samo ubogi, temveč tudi izobraženi, ki so se nekoč prizadevali za kulturni napredok.

Odnosno med razredi, ki jih je ustavil kapitalizem, grejijo javno življenje in obenem zahtevajo potrebo gospodarskega boja, ki povzroča, da se nam gotovo čenja odstavlja, da se nam dober volje se razbije pri takem redu in na tisoče dobro mislečih ljudi, katerih namen je, pomagati in zdraviti, prenehata mislit za dobro ljudstva. Kako je malo, so spopolnjeni veliki problemi nekaterikov. So problemi za vzgojo, k spolni higijeni, toda to je vse premalo. Trebalo bi vse to spopolniti, preskrbeti ljudske prehranjevalnice, ukeniti za odpravo številnih zločinov, odpraviti prostitucijo in spolne bolezni, pobijati jetiko in skrbeti, da je ljudstvo v zdravih stanovanjih. Nič tega nimamo tu v kapitalistični državi, dočim je v Rusiji vse, kar koli služi za dobrobit naroda nad pričakovanjem urejeno. Je li imela Rusija prej samo veden dober zavod za vzgojevanje nižjega sloja, ko je bila še kapitalistična? Ne, niti enega ni bilo in kakor hitro je bil odpravljen kulturi in vsemu dobremu tako sovražen kapitalizem, že so se pričeli ustanavljati popisani zavodi.

Ne samo to, da je kapitalizem ekipa nadaljnemu napredku, kar se danes vidi, celo hoče da leči nazaj v dobo nevednosti. Spopolnjenje obratov je danes doseglo visoko stopnjo tako, da se niti polovica slovenskih delovnih moči ne bo več uporabljala. Skokoma je napredovala industrija, ki je sedaj odvisna samo od male številke podjetnikov. Razmere na svetovnem trgu stopajo naproti kakor usodna moč, ki ne potrebuje več nobene pridnosti in dela. Trgovina in obrat, vse je odvisno samo od špekulacije. Vse to povzroča veliko brezposelnost. Nekajino motornih strojev danes počiva, tisoči in tisoči ne morejo porabititi svoje delovne moči. Tako mučno stanje povzroča, da si ljudje isčijo zasiščkov s tihotapom, in veriženjem, kar je naravnova posledica podraženja življenskih potrebi. Trgovanje se prične v veliki meri, iz istega tudi velika konkurenca. V konkurenji je treba ponujati svoje blago, in tako izdajo trgevi na mlijone za nepotrebno reklamo, katero mora plačati oni, ki blago uporabljajo.

Moč, ki se je dvignila proti kapitalizmu, je, obratuje in vodi obrate oni, ki jih je zgradil, to je ljudstvo. Boj proti kapitalizmu je kulturno gibanje prve vrste in bo v zgodovini človeštva napravilo velik preobrat.

Naznanila, vabila in zahvale.

Ludlow, Pa. — Društvo "Pivka", st. 201 SNPJ je sklopljeno na svoji redni seji dne 11. 1. m. da priredi dne 2. oktobra veselico v razvijenem društvenem zastavu. Odkorakali bomo ob polnih popoldan ob Gostilovke trgovine proti Palači Daka bali. Udeležitev naj se te veselice vsi člani, ker drugače bo vsekodnevno ne udeležki, kaznovati. Izvzeti so samo bolnički. Vabimo tudi članove društva SNPJ, društva RHDZ in SNPZ, da se v velikem številu vredno izvrstno godbo in Puebla. Imeli bomo izvrstno godbo in Puebla. Za vse draga pa bo skrbel odbor. Na

avšenje torje vse v nedeljo 22. oktobra. — Mikael Fatur, predsednik.

Midway, Pa. — Vljudno se vabi vse člane društva "Glas naroda" in vse rojake, da se udeležijo dne 1. oktobra veselice z vinake trgovitve. Začetek je ob 8 uri zvezcer in trgali bo vse lahko po polnoči. Ker je sed vinski trto posebno dober, prideite vse, da ne boste kazali. Potrudite se na začetku v sami. Vabi veselici — eden.

Bryant, Okla. — Zahvala bratu Jakoba Štrukiju, članu društva Zmagajočih st. 98 SNPJ na darove od društva: ki so darovala. St. 98 \$2, st. 50 \$2,50, st. 28 \$2,50, st. 106 \$5, st. 1 82, st. 5 \$2,25, st. 18 \$2,50, st. 53 \$3,15, st. 91 \$2,50, st. 20 \$2,50, st. 153 \$4, st. 50 \$2,50, st. 102 \$2,50, st. 101 \$2,50, st. 7 \$1, st. 99 \$2, st. 116 \$2, st. 159 \$2, st. 32 \$2,50, je skupaj \$44,40.

V imenu počebnjega brata krovam zahvalo vsem darovalcem. — Anton Potokar, tajnik in blagajnik.

Braddock, Pa. — Naznanjam članom društva "Napredni Slovenci" st. 300 SNPJ, da je našo društvo na redni seji sklenilo, da se bo vrnila prihodnja seja dne 2. oktobra ob 8 uri popoldne, to je prvo nedeljo v mesecu. Naznanjam tudi, da se sem preusmilil na 1027 Fabosa ave. — Frank Astor, tajnik.

Riverside, W. Va. — Poziv na veselico — katero priredi društvo Primorski, bratstvo st. 417 SNPJ v soboto dne 1. oktobra ob 8 uri zvezcer, v umetni dvorani. Pristopljivo je 75c, za ženske brezplačno. Napojili bomo ležišča in nastilli lačne, torej pride vse žilanti, prijatelji in znanci v kolikor največjih stevil.

Naslednji dan v nedeljo dne 2. oktobra mesečna seja društva v isti dvorani ob 10 uri dopoldne. Rejaki, nudi se vam prilika, da stopite v našo koło, torej pride v pristopilo, vstopni. — Marijan Bečić, tajnik.

West Frankfort, Ill. — Takojajšo društvo: Bratstvo st. 313 SNPJ, društvo SNPJ in društvo N. H. Z. so sklenili prihoditi dne 1. oktobra skupno veselico v prid ob sedežu prihodnjem Ruson. Ker je dobiček namenjen izkušenju temu velikemu namenu, se vabijo na udeležbo vsi rojaki in rojakinje. Odbor bo prekrbel dobro poskrbele v godbi. Zasetek je ob sedmih uri zvezcer: vstopnina za moške je 50 centov. Ženske se proste vstopnini. Torej nasvidenje v poljici dvorani. — Anton Mavrič, tajnik.

Huntington, Ark. — Društvo Doležajev st. 67 SNPJ je na zadaji redni mesečni seji sklenilo, da mora vsak član prispevati v društveno blagajno po 50 centov za mesec oktober, načember in december. Toliko v pojassnični onim, ki se zadaja seje nista udeležili. Obenam pa opomjam vse, da se sez pogostije udeležite. — Orsi Medved, tajnik.

Fredericktown, Pa. — Tem potom se pozivijo vse člane društva "Fredericktown" st. 286 SNPJ, da se posvetujemo udeležiti prihodnje mesečne seje, ki se vrši dne 2. oktobra. Na dnevnem redu imamo vrednost tujnika in predsednika bolniškega odsca, torej bratje in sestre pride vse v točno ob 2. uri popoldne. Na avšenje. — Anton Pahla, tajnik.

Springfield, Ill. — Zanesko društvo "Zmagajevna krons" st. 184 SNPJ je sklenilo na zadaji seje dne 11. septembra, da priredi dne 1. oktobra veselico v Slov. narodnem domu na 1031 So. 11. Str. — Vstopnina za ženske je po 50 centov, za dekleta po 25 centov, moški pa so prosti. Opozorjam članove društva, kateri se veselijo na udeležbo, da morajo plačati po 50c v društveno blagajno. Ulijedno vabim rojake ob ta in iz bližnje okolice, da se veselijo udeležiti v polnem stvari. Za dobro poskrbele bo skrbel društveni odbor. Na avšenje. — Mary Kromsak, tajnica.

Frontenac, Kansas. — Naznanjam vsem članom in članicem društva Spomladanska vijolčna st. 104 SNPJ, da se vse redne seje vrše ob pondeljki po drugi nedelji v mesecu. Prihodnja seja bo 10. oktobra ob 9 uri dopoldne. Udeležite se vse. — Tajnica.

Ruski pomočni fond J. S. E.

Pripravki na odpomček ruskemu davštvu, ki je impostovljene lastnosti in umiranju.

IV. izkaz.

St. Michael, Pa. — Društvo Sinovi slovenske domovine st. 100 SNPJ — \$6,00.

Expert, Pa. — Joseph Brita — \$5,00.

Detroit, Mich. — Društvo Zvezda detroitskih Slovenskih st. 121 SNPJ — \$10,00,

po \$1; L. Potočnik, J. Ivec in N. Koščič po \$6c; A. Jurca, M. Markovič, L. Spilar, P. Dobric, J. Kusa, E. Masiroff, M. Urbas, A. Potočnik, F. Ančič, T. Kopasč, P. Levak, E. Bačec, D. Pavlovič, po \$6c; A. Vojtaš, F. Ivane, J. Sanič, L. Podgoršek, T. Lavrečkič, Mary Jurca, L. Paveličič, F. Kolakovič, M. Maronich, F. Rošar, P. Pristavce, L. Krelci, J. Žebol, A. Gregorčič, J. Kraje. — \$25,50.

Detroit, Mich. — Društvo Matinska Doma st. 122 SNPZ — \$5,00.

Oregon City, Oregon: Član društva Gorenje st. 46 SNPZ, V. Zadnikar \$1, po \$6c; L. Zorec, V. Knetič in R. Zadnikar. — \$2,50.

E. Helena, Mont. — J. Smith \$1; po \$6c; J. B. Mihelich, F. Smith, A. Stranžar, A. Tauchar; po \$6c; S. Strekul, R. Kraliček, J. Šešek, J. Mihelich, F. Beniger \$6c. — \$4,50.

Collinswood, O. — Nabranje na shodu socialističnega kluba st. 49 JZB — \$26,60.

Detroit, Mich. — Korporacija detroitskih društev \$100,00; sodružnica iz reprezentativnega združenja — \$25,00. — \$125,00.

Somerset, Oslo. — M. Karanci, E. Lomarchič in J. Majnisi; po \$6c; J. Šekelj in L. Šunek; J. Burak \$6c. — \$7,25.

Midway, Pa. — Društvo Glas naroda st. 80 SNPJ — \$10,00.

Sabatin, Wyo. — Po \$6c: A. Lipold, J. Krčmarčič, P. Novak, M. Tomšič, T. Turk, T. Astič, T. Meščarič, K. Culic, J. Jančičev, J. Naglach, N. Kravorečič, F. Molčansk; P. Testovščnik in J. Turk. — \$7,00.

Herminie, Pa. — Društvo st. 80 SNPZ — \$5,00.

Cleveland, O. — Na shodu socialističnega kluba st. 27 JZB sklepljeno — \$103,27. Odiblik \$7,50 na dveram, je bilo posiljano tajništvu JZB \$65,77.

Greensburg, Pa. — Po \$6c: Mary Fiorenza, Mary Mihelič, M. Jerca, F. Šimonič; po \$6c: A. Blatnik, F. Peric, Paula Palički, Frances Kebel, M. Paulin, F. Matka, L. Globšekar, A. Huse, J. Kurna, A. Paik in J. Sever; po \$6c: A. Lindž, J. Jančič, J. Sever, J. Šašek, Mary Drenči. — \$11,25.

Winton, Ill. — Jugosl. soci. klub st. 50 JZB — \$10; F. Ikeršič \$2; S. Kanci in F. Stempik po \$1; po \$6c: M. Zajšek, F. Vučina, M. Kunk, F. Fuljar, F. Goritar, L. Hudomac, J. Ložnikar, F. Žnidarič, F. Peterlin, R. Ješek, A. Beljak, A. Mičnik, J. Lešan, M. Gmejnar, F. Majl, J. Modic, T. Vičiger, J. Modic; po \$6c: M. Devčar, J. Jankov, M. Šolnikar, J. Građanik, M. Smole, A. Končič, J. Šterc, S. Ples, J. Žaver, S. Gruberič, F. Revec, L. Revec, Francesco Korec, P. Peršman, F. Lukšek, J. Bevacar, A. Šupar, J. Vidberg, F. Rabcan, F. Kuhan, J. Jurak, J. Sinkovec \$6c. — \$26,00.

Bronxton, Pa. — Nabranje na društvi Zvezca st. 32 SNPZ — \$7,00.

Balkota, Pa. — Po \$6c: G. Kristel, J. Pečnik in M. Pirje; po \$6c: L. Čerka, F. Krammerday, F. Bizjak, F. Žešek, F. Novak, F. Kardin, F. Žemljak in J. Kozole. — \$7,00.

Pospalnik: V zadnjem izkazu se je v izkazu iz Moon Runa vrnila pomembna, kjer stoji, da je pristopoval slovenski društvo SNPZ \$6; prav bi se imelo glistiti samo Slovensko podporno društvo v Moon Runu \$6,00.

Zadnji izkaz 17. sept. \$ 29,64

V tem izkazu 407,52

Skupaj do 24. sept. 1921. \$1,298,36
Tajništvu J. Ž. E. B.

NASNIHALO IN ZAHVALA.

Tušnim srečem naznanjam vsem znancem in prijateljem žalostno vest, da je moja soproga oziroma sestra

MARY KOŠAK,

dne 12. sept. 1921 ob 9. uri zvezcer za vedno zaspala v svoji najlepši dobi v starosti 27 let, rojena Marija Tegel doma iz Dol. Planine pri Rakiku. Pokojna bila je članica društva Francisko Ferer st. 131 N. N. P. J. Najboljša živila društva Francisko Ferer st. 131 N. N. P. J. za krasni venec katerega so člani položili pokojnici v blagi spomin. Prav lepo se zahvalim tudi vsem rojakom na dovoljane eventnije in vence; kakor tudi za vdeležbo pri pogrebu, kateri se je vršil dne 15. sept. na Narodno pokopališče v Chicagu. Tuškaj zapušča mene žaljučega sočarpa in eno sestra v starem kriju pa očeta, dva brata in dve sestri. Počivaj mirno draga suprotna oziroma sestra! Željajo ostati: Ivan Košak soprog, Antonija Tegel sestra, Chicago, Ill.

ŽENSKA OBOUTLJIVOST.

Zelodec mnogih žen je tako občutljiv, da je kemični vefkret zelo težljiv prirediti tako zdravila, ki bi bila sprejemljiva za vsako žensko. Vendar ako se mu posreči kaj takega, je gotovo, da mu važko prizna zasluge, katerih je deležen. Trinerjevo grenko vino je zdravilo te vrste. Deluje sigurno, čisti želodec in odvaja vse strupene snovi iz črev, vendar kajt teme delu nikakih težav najobčutljiver želodecu. To je varč, da je Trinerjevo grenko vedno priljubljeno pri ženskah.

Mrs. Louise Goratovska nam na primer piše dne 7. avg. 1921, sledi: "Pawtucket, R. I.: Trinerjevo grenko vino mi čudovito pomaga in niheno drugo zdravilo mi ni tako olajšalo bolezni, kar vam izrekam mojo najarnejšo zahvalo".

Poskusite tudi Trinerjevo liniment, kateri je v teh jesenskih dnevnih zelo priporočljivo proti napadu revmatizma, glavobola in bolečin v krizi. Vaš lekarji in Trinerjevi zdravili.

(Adv.)

POZOR DEKLETA!

Mlad slovenski vojak-mornar bi se rad seznanil z slovenskim dekletom. Lepa prilika za dekleta in katera hoče mladeniča-mornarja, naj piše in priloži sliko, na spodnji naslov v svrhu nadaljnega dogovora.

CHARLES K. JAKLICH, Reg. 15,
Comp. I. GREAT LAKES, ILL.
(Adver.)

LOOK OUT ZA PRAČE.

Kateri so zavarovali kat je Triplex Cat vreden zvezci k podstiku, navd. TIC-PUCEV zvezci 7A, EMALAN novi 7B, 1920. TIC-PUCEV novi 7B, KAMON (QUINTET) novi 7B, in druga kategorija v različ. KAMON je 7B, in druga kategorija v različ. KAMON je 7B, in druga kategorija v različ. KAMON je 7